

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

УДК 657.631.8

JEL Classification H57

DOI 10.33111/EE.2022.49.KarlovaV_ObolenskyiO

V. Karlova

Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Professor of the Department of National Economy and Public Administration, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5945-2253>

В. В. Карлова

д. держ. упр., професор, професор кафедри національної економіки та публічного управління, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

O. Obolenskyi

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Regional Studies and Tourism, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6828-9224>

О. Ю. Оболенський

д.е.н., професор, професор кафедри регіоналістики і туризму, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

АНОТАЦІЯ. У статті проаналізовано особливості громадського контролю у системі публічних закупівель в Україні як інструменту підвищення ефективності публічного управління та стримуючого фактору корупційних ризиків у цій сфері.

На основі аналізу наукових підходів уточнено сутність, зміст, форми громадського контролю. Доведено, що однією з головних передумов ефективного проведення публічних закупівель є участь громадян, зацікавлених у прозорості проведення закупівельних процедур і здійсненні контролю за діяльністю органів публічної влади у цій сфері. Проаналізовано законодавчу базу громадського контролю у системі публічних закупівель. Обґрунтовано необхідність громадського контролю за процедурами проведення публічних закупівель і проаналізовано практичний досвід здійснення контролю громадськістю у сфері публічних закупівель.

Розкрито ключові проблеми та перспективи розвитку громадського контролю у системі публічних закупівель. Визначено напрями удо-

сконалення громадського контролю у системі публічних закупівель в Україні.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: громадський контроль, громадянське суспільство, громадськість, корупційні ризики, органи публічної влади, публічні закупівлі.

PUBLIC CONTROL THE SYSTEM OF PUBLIC PROCUREMENT: THEORETICAL AND APPLIED ASPECTS

ANNOTATION. The article analyzes the peculiarities of public control in the public procurement system in Ukraine as a tool for improving the efficiency of public administration and restraining factor of corruption risks in this area.

Based on the analysis of scientific approaches, the essence, content, forms of public control are clarified. It is proved that one of the main prerequisites for effective public procurement is the participation of citizens interested in transparency of procurement procedures and control over the activities of public authorities in this area. It has been found that the lack of public control mechanisms over the process of public procurement leads to inefficient use of budget funds, an increase in budget expenditures and, as a consequence, to deformation of competition mechanisms in the economy and a deterioration of investment climate in the country.

The legislative base of public control in the public procurement system is analyzed. The need for public control over public procurement procedures is substantiated and the practical experience of public procurement control is analyzed. Due to the openness of procurement information, citizens and NGOs can analyze and monitor available data, on the basis of the analysis, draw conclusions about the existence or absence of violations of the procurement legislation and inform the controlling bodies about the detected violation. An important aspect is informing of the customer on the certain violations and proposals regarding their adjustment, which is not an interference in the procurement procedure. In the public procurement system, public control aims to ensure that purchases become an effective tool for meeting the real existing social needs. It also provides a constant source of information for the society about what budget funds are used and how efficiently they are spent, strengthening interaction and trust between public authorities, business and civil society.

The key problems and prospects for the development of public control in the public procurement system in Ukraine are revealed. The directions of improvement of public control in this area have been identified.

KEY WORDS: public control, civil society, corruption risks, public authorities, public procurement

Вступ. Постійна трансформація умов для здійснення закупівельної діяльності, зміни у нормативно-правовій базі, цифровіза-

ція економічного простору зумовлюють ускладнення процесу публічних закупівель і потребують пошуку оптимальних управлінських рішень у цій сфері.

Досвід розвинених країн свідчить, що однією з головних передумов ефективного проведення публічних закупівель є участь громадян, зацікавлених у прозорості проведення закупівельних процедур та здійсненні контролю за діяльністю органів публічної влади у цій сфері. Адже громадяни мають право знати, на які потреби і як саме витрачаються бюджетні кошти. Зловживання під час витрачання коштів платників податків і відсутність механізмів контролю громадськості за процесом здійснення публічних закупівель призводять до неефективного використання бюджетних коштів, зростання витрат бюджету і як наслідок — до деформації механізмів конкуренції в економіці та погіршення інвестиційного клімату в країні. Саме тому державні закупівлі були й лишаються однією зі сфер господарської діяльності, яка характеризується високими корупційними ризиками [5]. Методи, за допомогою яких недобросовісні суб'єкти можуть неправомірно використовувати кошти з бюджету, є різними — «відкати», «свої» постачальники та недопуск їхніх конкурентів на торги, прописування умов тендерів винятково під «свою» компанію тощо [10]. З цих причин усі цивілізовані країни намагаються організувати правила й процедури публічних закупівель так, щоб мінімізувати ризики службових зловживань. Здійснення громадського контролю за системою проведення публічних закупівель підвищує добросовісність у цій сфері, виступає стримуючим фактором корупційних ризиків і сприяє підвищенню ефективності публічного управління.

Різним аспектам громадського контролю присвячені праці вітчизняних науковців, зокрема: теоретико-правові засади громадського контролю досліджують Л. Наливайко, О. Савченко [9]; сутність, механізми та інструменти громадського контролю за діяльністю органів публічної влади розглядаються А. Крупником, О. Новіковим, [7; 10]; розвиток громадського контролю в системі публічного управління вивчає О. Ігнатенко, О. Пухкал [11; 13]. Питання теорії і практики застосування громадського контролю розглядалися також у дослідженнях О. Андрійка, О. Гетманець, Д. Єрмоленко, В. Ількова, А. Колодій, В. Логачової, Н. Піроженко, В. Тація, С. Шестак та ін. Проблеми державного контролю у сфері публічних закупівель досліджують В. Зубар, О. Іванов, О. Критенко, В. Міняйло, Н. Письменна та інші.

Водночас аналіз наукових праць доводить, що досі все ще недостатньо дослідженою проблемою залишається взаємодія гро-

мадськості з органами публічної влади щодо здійснення контролю у системі публічних закупівель.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз особливостей громадського контролю у системі публічних закупівель в Україні як інструменту підвищення ефективності публічного управління та визначення напрямів його удосконалення.

Результати. Для початку уточнимо сутність і зміст громадського контролю, оскільки у науковій літературі запропоновано різні визначення цього поняття, що зумовлено його складністю та багатоаспектністю. Так, Л. Наливайко та О. Савченко наголошують, що термін «контроль» можна розглядати як систему спостереження і перевірки процесу функціонування та фактичного стану підконтрольного об'єкта для оцінки обґрунтованості й ефективності прийняття суб'єктом рішень і результатів їх виконання, виявлення відхилень від вимог, сформульованих у цих рішеннях, усунення негативних наслідків їх виконання та інформування про них компетентні органи публічної влади і/або громадськість [9].

А. Крупник пропонує розглядати громадський контроль як інструмент оцінки громадськістю виконання органами влади та іншими підконтрольними об'єктами своїх соціальних завдань. Відмінності громадського контролю від інших видів контролю, на думку автора, полягають у суб'єктно-об'єктній площині, оскільки здійснюється громадськістю, яка контролює виконання підконтрольними об'єктами соціальних завдань, пов'язаних із захистом і реалізацією прав та свобод, виявленням, задоволенням й узгодженням соціальних потреб та інтересів населення [7]. Дослідник акцентує увагу на характерній особливості громадського контролю — здійснення безпосередніми споживачами соціальних та інших послуг, їх об'єднаннями, які не підпорядковані органам влади [7]. Отже, громадський контроль проводиться для перевірки діяльності суб'єкта, щоб встановити відповідності правовим нормам, та являє собою один з елементів державно-громадського управління.

На думку О. Новікова, громадський контроль є одним із способів саморегуляції соціальної системи та форми взаємодії громадянського суспільства в особі його інституцій і органів публічної влади. Дослідник вважає, що громадський контроль є інструментом підвищення ефективності системи публічного управління й охоплює комплекс заходів, що мають характер спостереження, перевірки та попередження, застосованих з боку індивідуальних і колективних виразників суспільних інтересів у

ході взаємодії з органами державної влади та органами місцевого самоврядування з метою припинення та недопущення порушення прав і законних інтересів членів суспільства [11].

Ідентифікація громадського контролю, зазначає О. Ігнатенко, — ефективний інструмент громадськості з виявлення, попередження й усунення порушень прав і свобод громадян, і є складником їх захисту та спрямований на забезпечення підвищення продуктивності діяльності органів публічної влади, підприємств, установ та організацій, що надають відповідні послуги [6].

Через призму реалізації механізмів протидії та запобігання корупції, що виступає однією з функцій громадянського суспільства, громадський контроль також розглядають О. Новіков і О. Пухкал [10; 13].

Незважаючи на різні підходи до трактування сутності поняття громадського контролю, на нашу думку, можна погодитися з тим, що громадський контроль — це діяльність громадськості (громадських організацій та окремих громадян), спрямована на встановлення відповідності дій органів публічної влади та їх посадових осіб правовим нормам для своєчасного виявлення порушень чинного законодавства, невідповідності отриманих результатів їх діяльності поставленим завданням, попередження можливих відхилень у їх роботі, усунення причин, які породжують таку невідповідність, і негативних наслідків. Здійснення громадського контролю стосується безпосередньої діяльності громадськості зі спостереження та перевірки певних процесів у сфері публічного управління та розроблення належних рекомендацій щодо його удосконалення. Отже, громадський контроль слугує інструментом підвищення ефективності публічного управління.

Аналіз наукових підходів до визначення громадського контролю дозволив виокремити його основних суб'єктів: це окремі громадяни (як правило, від імені громадськості) та об'єднання громадян (громадські організації, політичні партії, професійні спілки, органи самоорганізації населення, трудові колективи, збори громадян за місцем проживання) [10; 13].

Громадський контроль провадиться за допомогою різних інструментів, засобів (у певних формах): відкритий доступ до інформації про діяльність влади; публічні консультації або обговорення проектів законів, концепцій; громадська експертиза; громадський моніторинг і проведення контрольних перевірок на об'єктах громадського контролю; організація громадських акцій; журналістські розслідування; народна законодавча ініціатива;

участь громадян в управлінні шляхом представництва в органах влади та ін. [7; 10; 11; 13].

У системі публічних закупівель громадський контроль — це комплекс різних заходів, який здійснюють громадські організації, окремі громадяни зі спостереження та перевірки діяльності органів публічної влади щодо проведення публічних закупівель з метою примусу до відповідального та компетентного виконання своїх обов'язків. Контроль громадськості спрямований на те, щоб закупівлі стали ефективним інструментом задоволення реальних суспільних потреб, постійним джерелом інформації для суспільства, на що саме використовуються бюджетні кошти і наскільки ефективно витрачаються, посилення взаємодії і довіри між органами публічної влади, бізнесом і громадянським суспільством.

Під публічними закупівлями слід розуміти придбання замовником (органами публічної влади та бюджетними установами) товарів, робіт і послуг у постачальника (компанія, підприємство, тендерна пропозиція якого відповідає усім критеріям та умовам, що визначені у тендерній документації, та визнана найбільш економічно вигідною, з якою укладена угода) для забезпечення потреб держави і територіальних громад у порядку, встановленому Законом України «Про публічні закупівлі» [12].

Для забезпечення громадського контролю у сфері публічних закупівель необхідною умовою є вільний доступ громадськості до всебічної інформації про публічні закупівелі. Завдяки цьому громадськість може моніторити і контролювати увесь процес публічних закупівель. Громадські організації, активні громадяни можуть відстежувати закупівлі, які роблять органи публічної влади для суспільних потреб, і оскаржувати їх неправомірні дії. У громадськості є можливість відстежувати пропозиції потенційних виконавців, з'ясовувати їх репутацію, і у разі, якщо влада хоче укласти контракт із компанією, що перебуває у списку недобросовісних виконавців, — вимагати відмови від послуг цієї фірми.

В Україні до 2016 р. публічні закупівлі здійснювалися традиційними методами, наприклад, коли переважна більшість документів стосовно торгів була зафіксована на папері. Внаслідок цього тендери проводилися непрозоро, у них брали здебільшого участь лише «свої», наближені до влади і можновладців компанії. І це помітно підвищувало корупційні ризики. Ідея реформування публічних закупівель, зробити їх прозорими виникла під час Євромайдану та Революції Гідності. Важливо було змінити правила у цій сфері та перевести всі процедури публічних закупівель у

систему онлайн [2]. Відповідальність за реалізацію ідеї взяла на себе громадська організація Transparency International Ukraine. І вже наприкінці 2015 р. систему Prozorro було передано державі, а всі державні замовники були зобов'язані здійснювати публічні закупівлі через неї — публікувати оголошення про проведення закупівлі та обирати учасника з найбільш вигідною пропозицією — постачальника, який як переможець торгів підписує договір із замовником [2]. Електронна система Prozorro передбачає відкритість даних, коли «усі бачать все», і принцип партнерства держави, бізнесу і громадянського суспільства, що сприяє підвищенню рівня довіри між ними та зниженню корупції.

Можливість здійснення громадського контролю у системі публічних закупівель забезпечується чинним законодавством, і насамперед — Законом України «Про публічні закупівлі». За ст. 7 Закону, громадський контроль забезпечується через вільний доступ до всієї інформації про публічні закупівлі, яка підлягає оприлюдненню відповідно до цього Закону, зокрема, шляхом аналізу і моніторингу інформації, розміщеної в електронній системі закупівель, а також інформування через електронну систему закупівель або письмово до органів, що уповноважені здійснювати контроль, про виявлені ознаки порушення (порушень) законодавства у сфері публічних закупівель [12]. Законом передбачено, що залучення громадськості до здійснення контролю у сфері закупівель відбувається відповідно до Законів України «Про громадські об'єднання», «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», «Про інформацію», «Про відкритість використання публічних коштів».

Водночас громадяни і громадські організації та їх спілки не мають права втручатися у процедуру закупівлі [12].

Отже, завдяки відкритості інформації про закупівлі громадяни, громадські об'єднання можуть аналізувати та моніторити доступні дані, на підставі проведеного аналізу робити висновки про наявність чи відсутність порушень законодавства у сфері закупівель та інформувати контролюючі органи стосовно виявленого порушення. Важливим аспектом є повідомлення громадськістю самого замовника про певні порушення та пропозиції щодо їх виправлення, що не вважається втручанням у процедуру закупівлі.

Здійснення громадського контролю у системі публічних закупівель також передбачається у ст. 8 Закону України «Про публічні закупівлі». Ця стаття визначає порядок моніторингу процедур публічних закупівель, що його провадять органи державного фі-

нансового контролю. Так, рішення про початок моніторингу процедури закупівлі приймає керівник органу державного фінансового контролю за наявності певних підстав (однієї або декількох), що вказані у ст. 8 Закону. І однією з цих підстав є інформація, отримана від громадських об'єднань, про наявність ознак порушення (порушень) законодавства у сфері публічних закупівель, виявлених за результатами громадського контролю у сфері публічних закупівель [12]. Отже, звернення громадськості до органу державного фінансового контролю щодо виявлення порушень у сфері публічних закупівель може стати підставою для початку проведення моніторингу процедури закупівлі.

В Україні існує низка громадських організацій та засобів масової інформації, які свою діяльність спрямовують на подолання корупції і відстежують ефективність використання бюджетних коштів, зокрема й у системі публічних закупівель. Це «Dozorro», «Громадський контроль», «Наші гроші», «Центр протидії корупції», «Залізниця без корупції» (до 2020 р.) та інші організації.

З метою полегшення моніторингу та аналізу публічних закупівель на порталі Prozorro створено окремий модуль громадського контролю публічних закупівель Dozorro. Алгоритми штучного інтелекту та автоматизовані ризик-індикатори допомагають виявляти корупцію в процесі публічних закупівель. Наразі навколо порталу створена ціла «дозорро»-спільнота, яка включає 25 громадських організацій, що виявили порушення в 10 тис. закупівлях [2].

Водночас, незважаючи на те, що у сфері публічних закупівель вже не перший рік панує принцип «усі бачать все», залишається потреба у контролі за процедурами їх проведення. Експертка, координаторка з моніторингу медичних закупівель Transparency International Ukraine Т. Руденька, керуючись власним досвідом, акцентує увагу на тих порушеннях, які виявляє громадський контроль у зазначеній сфері — починаючи від порушення термінів оприлюднення інформації про закупівлю і до неправомірного вибору переможця торгів. До того ж мають місце дискримінаційні вимоги в тендерній документації, неправильне обрання процедури закупівлі і як наслідок — уникнення проведення конкурентної процедури, завищення вартості закупівлі, поділ закупівлі на частини тощо [3]. «На жаль, поки що дії окремих як замовників, так і учасників закупівель нагадують змагання панцира і снаряда — хто кого. Для протидії прозорості у закупівлях вигадуються все нові виверти та прийоми, щоб зберегти власний вирішальний вплив на результати закупівлі, отримати «такого як треба» пере-

можця, а не незнайомого особисто суб'єкта з непередбачуваною поведінкою. Тобто публічні закупівлі лишаються сектором економіки з високими корупційними ризиками», — зазначає експертка [3].

Громадськість, зацікавлена у проведенні контролю у системі публічних закупівель, може його здійснювати у такий спосіб: проводити незалежний моніторинг процедур закупівель, оцінюючи їх ефективність та дотримання процедури закупівель; взаємодіяти з державними органами з ініціативою проведення позапланових перевірок; звертатися до правоохоронних органів у разі виявлення незаконних дій учасників у процедурі публічних закупівель; надіслати позов до суду; підготувати пропозиції щодо вдосконалення відповідних нормативно-правових актів тощо. Також у нашій державі на сьогодні поширеною лишається практикою звернення громадських організацій до замовників шляхом надсилання відповідних листів про виявлене правопорушення у сфері публічних закупівель із пропозицією вжити відповідні заходи щодо його усунення, а також надсилання копії листів до організації, якій підпорядкований замовник, і до контролюючих органів, насамперед — органу державного фінансового контролю. Слід зазначити, що у 2019 р. за результатами звернень громадських об'єднань до Державної аудиторської служби України здійснено 14,3 % усіх випадків моніторингу публічних закупівель. Це є свідченням активної громадської позиції у вирішенні проблем у системі публічних закупівель [14].

Громадські організації можуть звертатися й до інших державних органів із приводу виявлених порушень у системі публічних закупівель — НАБУ, СБУ, ДБР, Антимонопольного комітету України, Рахункової палати, які у межах власних повноважень, визначених відповідним законодавством, розглядають також і порушення у сфері закупівель. За допомогою співпраці цих органів та громадськості порушник може понести кримінальну або адміністративну відповідальність.

Закони України «Про доступ до публічної інформації», «Про відкритість використання публічних коштів» та «Про публічні закупівлі» передбачають публічність і прозорість використання публічних коштів, що дозволяє застосовувати громадський контроль у системі публічних закупівель. Для аналізу даних, які свідчать про ознаки порушення (порушень) законодавства у сфері публічних закупівель, може використовуватися: інформація, оприлюднена в електронній системі закупівель; інформація, що міститься в єдиних державних реєстрах; інформація в базах да-

них, відкритих для доступу центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю [12].

Водночас не зважаючи на накопичений позитивний досвід громадського контролю у системі публічних закупівель в нашій державі, має місце низка проблем, що перешкоджає його здійсненню. Слід зазначити, що на сьогодні залишається незавершеним процес формування нормативно-правової бази проведення громадського контролю, зокрема й у системі публічних закупівель. Так, у нормативно-правових актах поза увагою залишається низка таких теоретичних питань: визначення основних засад громадського контролю, його суб'єктів, принципів, мети та завдань.

Окрім форми громадського контролю, такі як громадська експертиза, громадський моніторинг, поки що чітко не встановлені у правовому полі. Не визначено й правовий статус суб'єктів громадського контролю, правові підстави та юридичні наслідки його проведення. Крім того, досі неврегульовано питання наслідків відмови органів публічної влади у сприянні суб'єктам громадського контролю та юридична відповідальність за порушення порядку проведення громадського контролю тощо.

Чинна нормативно-правова база поки що не передбачає реальних механізмів реалізації органами публічної влади рекомендацій та експертних пропозицій, наданих громадськістю за результатами проведення громадського контролю у системі публічних закупівель. Зазначене свідчить, що нормативно-правове забезпечення громадського контролю у системі публічних закупівель потребує подальшого вдосконалення.

З боку громадськості належним чином не аналізуються і не застосовуються електронні ресурси, зокрема: єдиний веб-портал використання публічних коштів (портал «Є-дата»); система електронних торгів Prozorro (платформа Prozorro) та ін. [15]. Значна кількість громадян має обмаль знань про сутність, форми та інструменти громадського контролю та процедури його застосування у системі публічних закупівель, не має практики застосування контрольних процедур. До проблем здійснення громадського контролю також необхідно віднести і низький рівень кваліфікації кадрів серед співробітників громадських організацій, недобросовісність деяких членів і/або керівництва громадської організації та залежність від приватних інвесторів тощо [1].

Проведений фахівцями аналіз діяльності громадських рад при Міністерстві охорони здоров'я України та Міністерстві економі-

чного розвитку, а саме — інформації, яка оприлюднюється на офіційних сайтах цих міністерств, свідчить про неефективність дієвості у питаннях громадського контролю щодо публічних закупівель [15]. З цього приводу експерти наголошують, що «нерегулярно оприлюднені протоколи засідань, зокрема в частині публічних закупівель, не говорячи про звіти про роботу, свідчать про формальне існування таких інституцій. За результатами засідань згаданих рад не було зроблено жодного раціонального кроку у напрямі удосконалення процедур публічних закупівель, не розглянуто жодної правки до антикорупційного законодавства і законодавства з питань публічних закупівель, не внесено жодної пропозиції від громадськості чи державного органу щодо удосконалення такого законодавства, а саме у частині виявлення чи упередження корупційних ризиків у сфері публічних закупівель» [15].

Отже, для створення ефективного механізму громадського контролю у системі публічних закупівель потрібно:

- прийняти Закон України «Про громадський контроль», який би врегулював сферу громадського контролю і визначав: суб'єктів, основні принципи, механізми, форми реалізації; встановлював чіткі механізми виконання органами публічної влади рекомендацій громадськості;

- розробити Порядок проведення громадського моніторингу у системі публічних закупівель.

Для ефективної участі громадськості у здійсненні контролю в системі публічних закупівель недостатньо лише належного нормативно-правового регулювання. Необхідно також створити умови для навчання та підвищення кваліфікації представників громадськості з питань проведення громадського контролю, його процедур, доступу до інформаційних ресурсів та уміння їх використовувати у системі публічних закупівель шляхом запровадження системи безоплатних консультацій, тренінгових занять, семінарів, круглих столів тощо.

Висновки. Громадський контроль у системі публічних закупівель забезпечує підвищення ефективності використання бюджетних коштів, сприяє запобіганню корупційних ризиків, рентаорієнтованої поведінки чиновників або змови бізнес-структур на ринку публічних закупівель і підсилює довіру громадян до влади. Контроль з боку громадянського суспільства стимулює органи публічної влади до більш ефективної роботи, відповідального ставлення до виконання зобов'язань у системі публічних закупівель, спрямованих на вирішення суспільних проблем і, таким чином, слугує ін-

струментом підвищення ефективності публічного управління та стримуючого фактора корупційних ризиків у цій сфері.

На сьогодні в Україні накопичений певний досвід здійснення громадського контролю у системі публічних закупівель, зокрема: взаємодія з державними органами з ініціативою проведення позапланових перевірок; звернення до контролюючих і правоохоронних органів у разі виявлення незаконних дій учасників процедури публічних закупівель; підготовка пропозицій щодо вдосконалення відповідних нормативно-правових актів; публікація інформації про розтрати бюджетних коштів тощо.

У той же час серед складнощів, які стають на заваді ефективному здійсненню громадського контролю у системі публічних закупівель, слід назвати такі: незавершеність формування нормативно-правової бази щодо здійснення громадського контролю; низький рівень кваліфікації кадрів серед співробітників громадських організацій; малоефективна діяльність громадських рад при органах влади щодо обговорення публічних закупівель та удосконалення процедур їх проведення.

Для вирішення згаданих проблем слід вжити низку заходів щодо удосконалення нормативно-правової бази громадського контролю у системі публічних закупівель та підвищення кваліфікації громадськості у досліджуваній сфері. Це сприятиме підвищенню прозорості процедур публічних закупівель, спрощенню процедури контролю за їх проведенням уповноваженим на це державним органам та громадському сектору.

Література

1. Білецький А. В. Досвід участі громадськості у заходах щодо запобігання корупційній злочинності в Україні. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 136. С. 225–235.

2. Громадський контроль державних закупівель. Моніторинговий портал Dozorro: офіційний сайт. URL: <https://dozorro.org>

3. Громадський контроль в публічних закупівлях. URL: <https://dozorro.org>

4. Звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель 2018 рік. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2018. 33 с. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3bfc2bd-57c1-4e5b-9d2c-e36a1f624b8c&title=ZvitSferiPublichnikhZakupivelZa2018-Rik>

5. Іванов О. В. Щодо подолання корупції у сфері державних закупівель в Україні: Аналітична записка. URL: [htt p://niss.gov.ua/articles/1486](http://niss.gov.ua/articles/1486)

6. Ігнатенко О. С. Теоретичні основи та розвиток громадського контролю в системі публічного управління. *Держава та регіони*. 2019. № 4(68). С. 30–34. Серія « Державне управління».
7. Крупник А. С. Громадський контроль. Енциклопедія державного управління. Київ, 2011. Т. 1. С. 113–115.
8. Майданчики Prozorro. URL: <https://prozorro.gov.ua/majdanchiki-prozorro>
9. Наливайко Л. Р., Савченко О. В. Теоретико-правові засади громадського контролю за діяльністю органів державної влади: монографія. Київ: Хай-Тек Прес, 2017. 276 с.
10. Новіков О. В. Проблеми участі громадськості у запобіганні корупції в Україні. *Наукові дослідження*. 2019. № 37. С. 58–72. doi: 10.31359/2079-6242-2019-37-58.
11. Новіков О. О. Громадський контроль як інструмент підвищення ефективності державного управління в Україні: дис. канд. наук з держ. упр. Київ, 2021. 220 с.
12. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/922-19>
13. Пухал О. Г. Громадський контроль як важливий чинник демократизації та ефективності державного управління. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/14_2010/18.pdf
14. Русін В.М. Контроль у сфері публічних закупівель. *Ефективна економіка*. 2020. №12. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.12.110. Електронний журнал.
15. Тараненко О. П. Громадський контроль як ефективний механізм запобігання корупції у сфері публічних закупівель. *Демократичне врядування*. 2018. № 22. URL: <http://dv.lvivacademy.com/article/view/164738/164651>

References

1. Biletskyi, A. V. (2017). Dosvid uchasti hromadskosti u zakhodakh shchodo zapobihannya koruptsiinii zlochynnosti v Ukraini. *Problemy zakonnosti*, 136, 225–235. [in Ukrainian].
2. DoZorro Monitoring Portal, Hromads'kyi kontrol' derzhavnykh zakupivel'. Monitorynhovyy portal DoZorro. [Public control of public procurement], official site. URL: <https://dozorro.org> [in Ukrainian].
3. Gromadskij kontrol' v publichnykh zakupivlyah. URL: <https://dzplatforma.com.ua/article/754-gromadskiy-kontrol-v-publichnykh-zakupivlyah>
4. Zvit, shcho mistyt analiz funktsionuvannya systemy publichnykh zakupivel' ta uzahalnenu informatsiiu pro rezultaty zdiisnennia kontroliu u sferi zakupivel' 2018 rik: / Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy, 33, URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3bfc2bd-57c1-4e5b-9d2c-e36a1f624b8c&title=ZvitSferiPublichnykhZakupivelZa2018-Rik>.

5. Ivanov O. V. Shodo podolannya korupciyi u sferi derzhavnih zakupivel v Ukraini: Analitichna zapiska. URL: <http://niss.gov.ua/articles/1486>.
6. Ihnatenko, O. S. (2019). Teoretychni osnovy ta rozvytok hromadskoho kontroliu v systemi publichnogo upravlinnia. Derzhava ta rehiony. Ser.: Derzh. upravlinnia.(State and regions. Ser.: State. Management), 4 (68), 30–34. [in Ukrainian].
7. Krupnyk, A. S. (2011) Hromadskyi kontrol. Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia, 1, 113–115. [in Ukrainian].
8. Playgrounds of ProZorro, Majdanchyky ProZorro, official site. URL: <https://prozorro.gov.ua/majdanchiki-prozorro> [in Ukrainian].
9. Nalyvaiko, L. R., Savchenko, O. V. (2017). Teoretyko-pravovi zasady hromadskoho kontroliu za diialnistiu orhaniv derzhavnoi vlady: monohrafiia. Kyiv: «Khair-Tek Pres», 276. [in Ukrainian].
10. Novikov, O.V. (2019). Problemy uchasti hromadskosti u zapobihanni koruptsii v Ukraini. Naukovi doslidzhennia, (Scientific research), 37, 58-72. doi:10.31359/2079-6242-2019-37-58 [in Ukrainian].
11. Novikov, O. O. (2021) Hromadskyi kontrol yak instrument pidvyshchennia efektyvnosti derzhavnoho upravlinnia v Ukraini: dys...kand. nauk z derzh. upr., 220 [in Ukrainian].
12. VRU, Law of Ukraine (2015), Pro publichni zakupivli [Law of Ukraine “On Public Procurement”], dated December 25, 2015 No. 922-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/922-19> [in Ukrainian].
13. Pukhkal, O.H. Hromadskyi kontrol yak vazhlyvyi chynnyk demokratyzatsii ta efektyvnosti derzhavnoho upravlinnia. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/14_2010/18.pdf
14. Rusin, V.M. (2020). Kontrol u sferi publichnykh zakupivel. Elektronnij zhurnal «Efektivna ekonomika» (Efficiency Economics Electronic Journal), 12, DOI: 10.32702/2307-2105-2020.12.110
15. Taranenko, O. P. (2018) Hromadskyi kontrol yak efektyvnyi mekhanizm zapobihання koruptsii u sferi publichnykh zakupivel. Demokratychnе vriaduvannia (Democratic government), 22. URL: <http://dv.lvivacademy.com/article/view/164738/164651>

Стаття надійшла до редакції 14.10.2022